

مجلس تراز گفتمان انقلاب اسلامی با تاکید بر دیدگاه

آیت الله خامنه‌ای

مصطفی دلاورپور اقدم^۱

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۲/۰۷ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۵/۱۸

چکیده: یکی از اولویت های حکمرانی تمدن نوین انقلاب اسلامی، ریل گذاری سیاست های قوه مقننه به سمت مجلس مبتنی بر گفتمان انقلاب اسلامی است. به نظر می رسد پایه گذاری مجلس تراز بر اساس اندیشه سیاسی آیت الله خامنه ای، بدون تحول روندهای قانونگذاری، سازوکارهای نظارتی و بهبود مستمر فرآیندها امکانپذیر نیست و لازم است تغییرات لازم در هر سه بخش ساختار، قانونگذار و رویه های حاکم انجام شود. سؤال اصلی و مسأله تحقیق این است که بر اساس تحلیل داده و مضامین مستخرج شده از بیانات رهبر معظم انقلاب (مدظله العالی)، چه موانعی فراوری تشکیل مجلس مبتنی بر گفتمان انقلاب اسلامی وجود دارد و برای رفع آسیب ها و موانع مذکور، چه تدابیری باید اتخاذ شود. مهمترین هدف این تحقیق، ترسیم شاخص های مجلس تراز انقلاب بر اساس مضامین استخراج شده از سخنان آیت الله خامنه ای است. یافته های تحقیق بر اساس روش تحقیق داده بنیاد و تحلیل مضامین بیانات رهبر معظم انقلاب با استفاده از نرم افزار مکس. کیو. دی. ای. است. در این تحقیق با تهیه مضامین پایه، سازمان دهنده و فراگیر و سنجش درصد فراوانی کدها، هشت شاخص مشخص شده اند. پایه گذاری مجلس تراز گفتمان انقلاب اسلامی از نگاه آیت الله خامنه ای و به ترتیب فراوانی کدها، مستلزم ارتقای کیفیت قانونگذاری، تحول در سازوکارهای نظارت بر رفتار نمایندگان و دستگاه های اجرایی، بهبود مستمر فرآیندها، الزام عملی به آرمان های انقلاب، نگاه راهبردی به قوانین بالادستی، فسادستیزی، توجه به ظرفیت های دیپلماسی پارلمانی، مردمی سازی و مردم باوری است.

واژگان اصلی: رهبر معظم انقلاب، گفتمان انقلاب اسلامی، کارکردهای نمایندگی، تحلیل مضمون، تحلیل داده بنیاد.

^۱ استادیار علوم سیاسی، مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی، تهران، ایران.

مقدمه

از منظر آیت الله خامنه ای، مجلس شورای اسلامی، یک مرکز اساسی و تعیین کننده برای انقلاب است و همه سر رشته های امور، به مجلس شورای اسلامی برمی گردد (مقام معظم رهبری، ۱۳۶۸). تهیه پیوستار شاخص ها و الزامات انطباق ساختار، کارگزار و رویه های حاکم بر قوه مقننه بر اساس تحلیل مضامین آیت الله خامنه ای با کمک نرم افزار مکس. کیو. دی. ای، روند تشکیل مجلس تراز انقلاب اسلامی را هموارتر می نماید.

با گسترش ابعاد دیپلماسی عمومی و رشد شتابان فن آوری اطلاعات در عرصه روابط بین ملت ها، رکن دیگری با عنوان دیپلماسی پارلمانی به وظایف تقنینی و نظارتی نمایندگان افزوده شده است (دلاورپور اقدم، ۱۴۰۳: ۱۳). البته در قانون اساسی به کارکردهای دیپلماتیک نمایندگان اشاره ای نشده است، زیرا مبحث دیپلماسی پارلمانی هنگام تدوین قانون اساسی در مرحله نوزایش قرار داشت و مانند امروز گسترش نیافته بود. اهمیت دیپلماسی پارلمانی در گفت‌وگو سیاسی آیت الله خامنه ای به حدی است که معظم له در دیدار نمایندگان مجلس دوازدهم مورخ ۳۱ تیر ۱۴۰۳ بر ضرورت خلق نوآوری و ابتکار عمل برای افزایش سهم دیپلماسی پارلمانی در سبد سیاست خارجی تأکید فرمودند (مقام معظم رهبری، ۱۴۰۳). پایش تحلیل داده ها و استخراج مضامین پایه و سازمان دهی بیانات رهبر معظم انقلاب، پنجره جدیدی را برای تحول هر سه کارکرد تقنین، نظارت و دیپلماسی پارلمانی گشوده است. شایان ذکر است در شبکه مضامین، پایین ترین سطح قضایای پدیده از متن بیانات دیدار نمایندگان ادوار با رهبر انقلاب استخراج گردیده (مضامین پایه)؛ سپس با دسته بندی مضامین پایه و تلخیص آنها به صورت انتزاعی تر، به مضامین سازمان دهنده دست یافته و در آخرین مرحله، این مضامین در قالب استعاره های اساسی به صورت مضامین فراگیر بر متن در آمده اند (مهدی پور، ۱۳۹۹: ۸۳).

هدف اصلی این مقاله، خیز به سمت مجلس برآمده از گفت‌وگو انقلاب اسلامی بر پایه استخراج مضامین پایه و دستیابی به مضامین سازمان دهنده و فراگیر در دیدار نمایندگان با رهبر معظم انقلاب است. به همین دلیل رهنمودهای آیت الله خامنه ای به عنوان مبنای تحلیل انتخاب شده اند. کمک به جریان کارآمدسازی قوه مقننه با محوریت اندیشه های ایشان از جمله اهداف فرعی این پژوهش است. لذا با طرح این سؤال که مضامین فراگیر مجلس تراز انقلاب

در اندیشه آیت الله خامنه ای کدامند؟ و اساساً مجلس مبتنی بر گفتمان انقلاب اسلامی دارای چه ابعادی اند؟ پژوهش حاضر را دنبال خواهیم نمود. مضامین فراگیر، یافته های نهایی تحقیق است که آموزه مجلس تراز انقلاب در اندیشه رهبری را مورد واکاوی قرار می دهد. با استناد به داده کاوی منظومه گفتمانی و تحلیل مضامین بیانات آیت الله خامنه ای، به نظر می رسد تحقق مجلس تراز گفتمان انقلاب اسلامی، بدون رفع آسیب ها و تحول کارگزار، رویه و ساختار امکانپذیر نیست. مهمترین هدف این پژوهش نیز ترمیم ساختار، توانمندسازی کارگزار و بهبود فرآیندهای حاکم بر مجلس بر اساس شاخص های گفتمان انقلاب اسلامی است. پایش مضامین پایه و استخراج شده رهبر انقلاب در دیدار نمایندگان ادوار مختلف مجلس شورای اسلامی از سال ۱۳۶۸ نشان می دهد که آیت الله خامنه ای همواره بر الزام قوه مقننه به برخی شاخص ها برای توانمندسازی ظرفیت های تقنینی، نظارتی و دیپلماتیک مجلس شورای اسلامی تأکید نموده اند که می تواند فانوس سیاستگذاری مجلس دوازدهم در افق ایران ۱۴۰۷ باشد.

۲. چارچوب مفهومی و پیشینه تحقیق

«گفتمان»^۱ از مفاهیم کلیدی در مباحث سیاسی، اجتماعی و فلسفی است. «گفتمان سیاسی» به مثابه یک «نظم گفتمان»، پیوسته بر تحولات سیاسی، اجتماعی و فرهنگی تأثیر گذار بوده است (سلطانی، ۱۳۸۸: ۱۴۳). تحلیل گفتمان به مجموعه ای از ابزار روش شناختی برای تجزیه و تحلیل سخنرانی ها، نوشتار، مصاحبه، مکالمه و جز آن اشاره دارد. گفتمان سازی از منظر آیت الله خامنه ای به معنای عمومی شدن یک مفهوم در جامعه و جهت گیری افکار عمومی به سمت آن است (بهریزی لک، ۱۴۰۳: ۶۷). گفتمان انقلاب اسلامی که برای اولین بار حاکمیت و تأثیر دین بر تمامی جنبه های حکمرانی را به نمایش گذاشته است، دارای شاخص ها، مبانی و ارزش هایی است که متأثر از قرآن، سنت و حکومت انبیای الهی، هویت دینی انسان ها را با انقلابی گری گره زده است (توکلی محمدی، ۱۳۹۶: ۱۱۷).

^۱ Discourse

در فرهنگ عمید، «مضمون» به معنای «آنچه از کلامی مفهوم شد» به کار می‌رود. مضمون‌ها پر ارزش‌ترین واحدهایی هستند که در تجزیه و تحلیل محتوا باید مدنظر قرار گیرند و منظور از مضامین، معنای خاصی است که از یک کلمه، جمله یا پاراگراف استخراج می‌شود. «روش داده بنیاد تحلیلی» در مواقعی کاربرد دارد که نظریه‌ای برای تبیین و توصیف پدیده‌ای یافت نمی‌شود و محقق به دنبال بررسی عناصر یک پدیده است. این روش بیشتر دارای رویکرد استقرایی و استخراج نظریه جدید از طریق داده‌های پدیدهای عینی همچون سخنرانی و مصاحبه است. با توجه به اینکه هدف پژوهش کنونی، اخذ گزاره از بیانات رهبری در رابطه با شاخص‌های مجلس تراز انقلاب اسلامی است، روش تحلیل مضمون به دلیل تناسب با موضوع پژوهش انتخاب شد. تحلیل مضمون، از روش‌های مرسوم در پژوهش‌های کیفی است که از آن با عنوان روش بنیادین و ابزاری برای دیگر روش‌ها استفاده می‌شود. این روش تحقیق، فرآیندی برای تحلیل داده‌های متنی است و داده‌های متنوع و پراکنده را به داده‌های غنی و تفصیلی تبدیل می‌کند (مهربانی، ۱۴۰۱: ۳۸۴).

«قانونگذاری» از مفاهیم مهم علوم سیاسی و حقوق عمومی است که در نوشتار اندیشمندان اسلامی با عنوان «تشریع» بارها به کار رفته است (حائری، ۱۳۹۷: ۲۳). منظور از حاکمیت قوه مقننه، صلاحیت آن در وضع قانون است (رمضانی، ۱۳۹۷: ۵۶). مجلس شورای اسلامی در مهم‌ترین مأموریت خود؛ یعنی قانونگذاری به مقتضای اصل (۷۱) قانون اساسی، صلاحیت عام دارد و می‌تواند در عموم مسائل قانون وضع کند (حسینی، ۱۳۹۲: ۱).

کارکرد تقنینی مجلس شورای اسلامی آنچنان حائز اهمیت است که حضرت آیت الله خامنه‌ای در دیدار نمایندگان مجلس دهم فرمودند که «کیفیت قانونگذاری»^۱ هر سال در قیاس با سال قبل باید بهبود یابد (مقام معظم رهبری، ۱۳۹۷). البته از منظر رهبر معظم انقلاب، قانون صرفاً وضع قاعده نیست بلکه باید وجه ریل‌گذاری داشته باشد. عبارت «ریل‌گذاری در قانونگذاری»^۲ از اصطلاحات مورد توجه رهبر انقلاب در اغلب دیدارها با نمایندگان مجلس بوده است. چراکه ریل‌گذاری در یک عبارت کوتاه به این معناست که قانون باید مشتمل بر ضوابطی باشد که احکامش در اجرا تضمین شده و در راستای مقاصدش باشد. در نتیجه قانونی

^۱. Legislation Quality

^۲. Legislation Railing

که اجرایش را به آیین‌نامه تعلیق کند، ضمانت اجرا نداشته باشد و فاقد ساختار ارزیابی باشد، قانونی رها و بدون توان ریل‌گذاری است.

یکی دیگر از کارکردهای مهم قوه مقننه، «صلاحیت نظارت»^۱ بر دستگاه‌های اجرایی و رفتار نمایندگان است. نظارت به فرآیندی اطلاق می‌شود که طی آن، میزان تطابق عملکرد اشخاص با قوانین و مقررات سنجیده می‌شود (اخوان کاظمی، ۱۳۹۱: ۳۱). نظارت رابطه‌ای مستقیم با شفافیت، کارایی و اثربخشی دارد. اهمیت نظارت قوه مقننه بر دستگاه‌های اجرایی به حدی است که در اصول متعدد قانون اساسی بارها مورد تأکید قرار گرفته است. میزان موفقیت مجلس شورای اسلامی در پاسخ‌گویی نمودن دستگاه‌های اجرایی از طریق تقویت نظارت نمایندگان محقق می‌شود که از مهم‌ترین مفروضه‌های گفتمان انقلاب اسلامی است (قربانی پاچی، ۱۴۰۲: ۷). «نظارت سیاسی»^۲ نظارت تأسیسی، نظارت موردی، نظارت اطلاعی، نظارت مالی، نظارت استصوابی و نظارت بر انتخابات شوراهای اسلامی شهر و روستا؛ هفت اهرم نماینده مجلس برای نظارت بر دستگاه‌های اجرایی و حُسن اجرای قوانین است. «دیپلماسی مکمل پارلمانی»^۳ نیز به مفهوم رایزنی‌های سیاسی گروه‌های دوستی و هیأت‌های دیپلماتیک قوه مقننه در مجامع بین‌المللی با هدف ارتقای ارزش افزوده دیپلماسی رسمی است (دلاورپور اقدم، ۱۴۰۱: ۲۹ - ۱).

جدول ۱. پیشینه تحقیقات مرتبط با مجلس تراز گفتمان انقلاب اسلامی و نظریه تحلیل مضامین

عنوان اثر	نویسندگان / محل و تاریخ انتشار	توضیحات
ویژگی‌های مجلس تراز انقلاب اسلامی	شورای نگهبان قانون اساسی / اول اسفند ۱۳۹۰	در این تحقیق به ۹ ویژگی و شاخصه مجلس تراز انقلاب اسلامی از دیدگاه امام خمینی (ره) و آیت الله خامنه‌ای اشاره شده است.
شاخص‌های نماینده	پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر مقام	در این گزارش، بیانات آیت الله خامنه‌ای

¹ Supervision Competence

² Political Supervision

³ Complementary parliamentary diplomacy

تراز انقلاب اسلامی	معظم رهبری / ۱۹ بهمن ۱۳۹۴	ای در خصوص ویژگی نماینده تراز انقلاب احصاء شده اند.
شاخص های نماینده تراز انقلاب اسلامی از دیدگاه امام خمینی(ره)	جهاندار امیری و دیگران / پژوهشنامه انقلاب اسلامی، آذر ۱۳۹۹	در این مقاله ویژگی های نماینده تراز انقلاب در ابعاد عملکردی، سیاسی و اقتصادی احصاء شده اند.
مجلس و نماینده تراز در دیدگاه امام خمینی(ره)	حسین شمسیان/ مرکز اسناد انقلاب اسلامی / آذر ۱۳۹۸	در این تحقیق، ویژگی های نماینده تراز انقلاب در بیانات امام خمینی(ره) مشخص شده اند.
مجلس و نماینده تراز انقلاب اسلامی	مجتبی دولتی و حسن زرقانی/ سریداران/ ۱۳۹۹	در این کتاب به مهمترین ویژگی ها و شاخص های مجلس تراز انقلاب با استناد به مواضع امام خمینی و آیت الله خامنه ای اشاره شده است.
ابعاد شایستگی های نمایندگی مجلس شورای اسلامی از دیدگاه رهبران انقلاب اسلامی	محمد نبی زاده و مهدی سیاوشی/ دولت پژوهی ایران معاصر/خرداد ۱۴۰۳	این پژوهش، ابعاد شایستگی نمایندگان در چهار لایه اعتقادی و اخلاقی، سیاسی، اقتصادی و کارآمدی را بررسی نموده است.
واکاوای جهاد تبیین: پژوهشی مبتنی بر تحلیل مضمون در بیانات مقام معظم رهبری(مدظله العالی)	قربانعلی مهربانی و فاطمه زرگران خوزانی/ نشریه مطالعات راهبردی مدیریت راهبردی دفاع ملی/ اسفند ۱۴۰۴	در این پژوهش به ابعاد مختلف جهاد تبیین بر اساس تحلیل مضامین و بیانات رهبر معظم انقلاب اشاره شده است.
تحلیل مضمون جهاد در اندیشه آیت الله خامنه ای	آسیه مهدی پور/ فصلنامه علوم سیاسی/ خرداد ۱۴۰۱	در این تحقیق با استفاده از روش تحلیل مضمون شبکه ای در سه گام مضامین پایه ای، سازمان دهنده و فراگیر، مفهوم جهاد در اندیشه آیت الله خامنه ای را ترسیم شده است.
الزام های اجتماعی - فرهنگی تمدن سازی	مصطفی لطفی جلال آبادی و علی فرهادی/ فصلنامه راهبرد	در این پژوهش بر اساس تحلیل مضامین فراگیر بیانات رهبر انقلاب، بایسته های

انقلاب اسلامی: تحلیل محتوای بیانات مقام معظم رهبری (مدظله العالی)	اجتماعی فرهنگی / ۱۴۰۲	اجتماعی و فرهنگی برای ورود به تمدن نوین انقلاب اسلامی مشخص شده اند.
الگوی تحلیل مضمون مبارزه با فساد در منظومه فکری آیت الله خامنه ای	سید حسین افتخار افصلی و دیگران / فصلنامه پژوهش های انقلاب اسلامی / ۱۴۰۳	پژوهش حاضر به دنبال آن است مشخص نماید الگوی تحلیل مضمون مبارزه با فساد در منظومه فکری حضرت آیت الله خامنه ای (مد ظله العالی) از چه مضامین مرکزی و اصلی تشکیل شده است؟ در این پژوهش ضمن تبیین روش تحلیل مضمون و با استفاده از ابزار تحلیل شبکه مضامین، تعداد ۲۶۱ داده متن اصلی بیانات ایشان در اطراف دو موضوع «مبارزه با فساد» و «فساد اقتصادی» مورد تجزیه، تحلیل و بازآرایی قرار گرفته اند.

تفاوت پژوهش حاضر با تحقیقات انجام شده در خصوص مجلس تراز انقلاب اسلامی، نشان می دهد که اغلب آنها نماینده محور هستند و به موضوع دیپلماسی پارلمانی تراز انقلاب اشاره نکرده اند، در حالیکه پژوهش موجود کارکرد محور و همزمان به شاخص های مجلس مبتنی بر گفتمان انقلاب اسلامی در سه کارکرد تقنینی، نظارت و دیپلماسی پارلمانی اشاره نموده است.

جدول ۲. مضامین پایه استخراج شده از بیانات رهبر معظم انقلاب (مدظله العالی)

مضامین پایه	بیانات	تاریخ
حضور مستمر و منظم نماینده در کمیسیون	حضور منظم، مستمر و بررسی کارشناسانه نمایندگان در کمیسیونها بسیار ضروری است، زیرا در چنین صورتی، موافقتها و مخالفتها، همراه با	۱۳۸۹/۰۳/۱۸

	حجت خواهد بود.	
۱۳۹۲/۰۳/۰۸	دادن رأی ممتنع در طرح ها و لوایح قابل قبول نیست زیرا اگر فرد نماینده صاحب تخصص در آن موضوع است باید براساس اجتهاد خود عمل کند و اگر صاحب تخصص هم نیست از متخصصان مشورت بگیرد.	ارتباط مستمر با متخصصان و افراد مجتهد
۱۳۹۲/۰۳/۰۸	رأی ممتنع مواقعی است که که نماینده زحمت می کشید ولی ذهنش به جایی نمی رسد؛ مانند مجتهدی که زحمت خودش را می کشد، به منابع مراجعه می کند، ادله اجتهادی و ادله فقهاتی را می بیند ولی ذهنش به جایی نمی رسد و در رأی دادن احتیاط می کند	مشارکت فعال نماینده در رأی گیری
۱۳۹۷/۰۳/۳۰	قانون در درجه اول باید در جهت رفع مشکلات مردم بویژه طبقات ضعیف و متوسط باشد و به گونه ای نباشد که آلت دست و در خدمت صاحبان زر و زور قرار گیرد.	انطباق سیاستها با نیازهای واقعی جامعه
۱۳۹۹/۰۴/۲۲	روابط مجلس با دولتمردان باید مطابق قانون و شرع باشد، یعنی سؤال و تفحص به عنوان حق مجلس وجود داشته باشد اما توهین و دشنام و نسبت بدون علم به دولتمردان به هیچ وجه جایز نیست و برخی از این نسبت ها حرام شرعی است.	تعامل و هم افزایی قوا
۱۴۰۰/۰۳/۰۶	عملکرد مجلس تاکنون خوب بوده اما ریل گذاری برای اصلاح امور کشور، کارهای فراتر و فراوان تری می طلبد و نیازمند وجود آرامش عقلانی و پرهیز از کارهای هیجانی و احساسی است.	تقویت کارآمدی، عقلانیت و طمأنینه

۱۴۰۰/۰۳/۰۶	انقلابی ماندن و حفظ ویژگی‌هایی نظیر «تحرک و تلاش بی‌وقفه» است، چرا که خداوند به فرموده قرآن کریم، ملائک رحمت خود را بر کسانی نازل می‌فرماید که در صراط مستقیم، استقامت به خرج دهند.	استقامت نماینده در انقلابی ماندن
۱۴۰۳/۰۴/۳۱	مجلس یک وزنه‌ی سنگین است؛ دولتها در دنیا از این وزنه سنگین مجالس خودشان استفاده می‌کنند؛ هم در مذاکرات، هم در تعامل، هم در مشارکتهای عملی. در مذاکرات یک مطلبی را شما در پشت میز مذاکره به طرف مقابل می‌گویید، می‌گوید: «آقا! مجلس ما نمیگذارد، قانون داریم، نمیتوانیم»؛ از مجلس به عنوان یک پشتوانه در مذاکره استفاده می‌کنند. در چالشهای گوناگونی که با دولتها وجود دارد — طبعاً دولت در مسائل گوناگونی ممکن است چالشهایی داشته باشد — مجلس میتواند وزن سنگینی به دولت بدهد، دست دولت را پُر کند؛ لذا حضور شما در مسائل سیاسی و بین‌المللی و مسائل دیپلماسی مهم است.	تقویت دیپلماسی رسمی در مذاکرات راهبردی
۱۴۰۴/۰۳/۲۱	از نظر اعتبار عقلانی آن قانونی بیشتر معتبر است که متکی به خرد جمعی باشد.	خرد جمعی
۱۴۰۴/۰۳/۲۱	حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در بیان برخی توصیه‌های مصداقی، همزمانی آغاز به کار مجلس دوازدهم با آغاز برنامه هفتم را فرصتی برای پیگیری مجدانه آن دانستند و با ابراز ناخرسندی از تحقق نیافتن مطلوب برنامه‌های سابق گفتند: میزان	نگاه ویژه به احکام قانون برنامه

	تحقق برنامه هفتم حداقل باید ۹۰ درصد باشد. البته اجرای بند بند برنامه احتیاج به قانون و مقررات دارد که باید این نیاز در مجلس تأمین شود.	
--	---	--

۳. تحلیل داده ها

مضامین پایه گردآوری شده در این پژوهش شامل تدابیر و رهنمودهای مقام معظم رهبری از سال ۱۳۶۷ تا ۱۴۰۴ در خصوص شاخص های مجلس تراز گفتمان انقلاب است که ۲۲۸ مضمون پایه به دست آمده است که پس از اصلاح و ترکیب به ۷۳ مضمون تقلیل یافت. در مرحله تحلیل داده ها، مضامین پایه سازماندهی و مقوله بندی شده اند. در این مرحله بر اساس تشابه و ارتباط معنایی و مفهومی مضامین پایه، ۸ مضمون سازمان دهنده مشخص شده اند. جدول ۳. مضامین سازمان دهنده مجلس تراز گفتمان انقلاب اسلامی از نگاه رهبر معظم

انقلاب (مدظله العالی)

مضامین اصلی	مضامین سازمان دهنده
غیرقابل تأویل بودن، ماندگاری بالا و قابلیت تطبیق قوانین در شرایط گوناگون، ناظر بودن قانون بر مشکلات مردم، صریح و شفاف بودن قانون (مقام معظم رهبری، ۱۳۸۷) - توجه به آثار و نتایج تصویب یک قانون از جنبه های مختلف فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی (مقام معظم رهبری، ۱۳۸۸) - تعامل دائم و مستمر نماینده با شبکه خبرگان در تمامی مراحل قانونگذاری به ویژه در مرحله تدوین پیش نویس طرح و لوایح و توجه نماینده به نظرات متخصصان و مجتهدان (مقام معظم رهبری، ۱۳۹۲) - تبیین آثار و نتایج مصوبات مجلس بر رفع مشکلات مردم و پیشرفت کشور (مقام معظم رهبری، ۱۳۹۷) - کاهش تورم قوانین از طریق تنقیح و تبویب قوانین، بستن مسیر فرار قانون شکنان و پیشگیری از سردرگمی مسئولان از طریق تنقیح قوانین، کاهش تورم قانونگذاری، ارجحیت لایحه به طرح به ویژه در موضوع های حساس و بسیار مهم به دلیل استفاده از بدنه کارشناسی گسترده دولت (مقام معظم رهبری، ۱۴۰۰) - عدم نیاز مکرر قانون به استفساریه	ارتقای کیفیت قانونگذاری

	مجلس (مقام معظم رهبری، ۱۴۰۲).
تحول در سازوکارهای نظارت بر رفتار نمایندگان و دستگاه های اجرایی	حرکت نکردن اهرم های نظارتی نمایندگان همچون تذکر و طرح سؤال به سمت تخریب یا سیاه نمایی، روحیه نیافتن دشمن از نطق های نظارتی نمایندگان (مقام معظم رهبری، ۱۳۸۶) - تحت الشعاع قرار نگرفتن وظایف نمایندگی با نزدیک شدن به انتخابات، عدم استفاده شخصی از ابزار نظارتی در آستانه انتخابات مجلس، تحت الشعاع قرار نگرفتن وظایف نماینده در سال آخر فعالیت (مقام معظم رهبری، ۱۳۹۰) - استفاده نماینده از عبارات مناسب و به دور از اهانت و انتقال ندادن تنش به سطح جامعه (مقام معظم رهبری، ۱۳۹۲) - عدم تأثیر مسائل و رقابت های انتخاباتی بر نطق پیش از دستور نماینده (مقام معظم رهبری، ۱۳۹۴) - جرم انگاری عدم اجرای مصوبات مجلس شورای اسلامی، اهتمام مجلس برای تعیین عناوین مجرمانه در صورت استنکاف دستگاه اجرایی از اجرای قوانین با هدف پیشگیری از هدررفت وقت، پول و امکانات خانه ملت (مقام معظم رهبری، ۱۳۹۷) - اجتناب از حب و بغض های شخصی و جناحی در فعالیت های نظارتی (مقام معظم رهبری، ۱۳۹۹) - حفظ آرامش ناشی از عقلانیت، اجتناب از رفتارهای هیجانی و پرهیز از تصمیم گیری های احساسی، تمایز بین انقلابی گری با رفتار هیجانی، اشتیاق نداشتن نمایندگان برای ورود به حوزه های اجرایی همچون مداخله در امور انتخاب استاندار یا فرماندار یا رایزنی برای انتخاب شدن به عنوان وزیر (مقام معظم رهبری، ۱۴۰۰) - پاسخگویی نمایندگان و تقویت نظارت بر رفتار نمایندگان (مقام معظم رهبری، ۱۴۰۳).
بهبود مستمر فرآیندها	حضور نمایندگان سر پُست ها و کاهش تعطیلات مجلس (رهبر معظم انقلاب، ۱۳۸۴) - اهتمام مجلس به مبحث مدیریت جهادی و انجام وظایف، به دور از انگیزه های شخصی است (مقام معظم رهبری، ۱۳۹۳) - اجتناب نماینده از مسائل شخصی و جناحی و اهتمام نمایندگان به مسائل ملی و تأثیرگذار (مقام معظم رهبری، ۱۳۹۹) - پیشگیری از دچار شدن مجلس به روزمرگی و گسترش رویکرد تأمین خواسته های حوزه انتخابیه به جای نهادینه شدن مشکلات و دغدغه های ملی (مقام معظم رهبری، ۱۳۸۸) - غفلت نکردن نماینده از موضوع های ملی و اصلی به دلیل رقابت برای

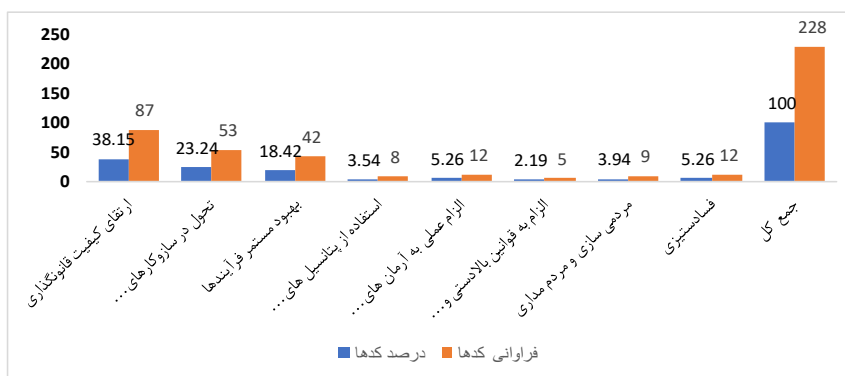
	اختصاص بیشترین بودجه برای حوزه انتخابیه(مقام معظم رهبری، ۱۳۸۶) - تفکیک بین مجلس در رأس امور بودن با نماینده در رأس امور بودن (مقام معظم رهبری، ۱۳۹۲) - حذف سفرهای غیرضروری و پرهیز از توریسم پارلمانی که از نشانه پارسایی و زهد نمایندگان قلمداد می شود(مقام معظم رهبری، ۱۳۸۸) - عدم اشتیاق قانونگذاران برای سفرهای خارجی که می تواند غفلت نماینده از وظایف تقنینی و نظارتی را به همراه داشته باشد(مقام معظم رهبری، ۱۳۸۴) - زدودن یا به حداقل رساندن آرای ممتنع در جلسات کمیسیون و صحن مجلس، عدم تأثیرپذیری از لابی ها در فرآیند قانونگذاری(مقام معظم رهبری، ۱۳۸۷) - پابندی قانونگذاران به سوگند نمایندگی(مقام معظم رهبری، ۱۳۹۹) - ساماندهی و انتظام حضور و غیاب نمایندگان، به حداقل رسیدن غیبت نمایندگان در جلسات صحن مجلس به ویژه جلسات رأی گیری طرح و لوایح، عدم گعده گیری نمایندگان هنگام جلسات صحن مجلس، حضور فیزیکی و تمرکز فکری نماینده بر دستور کار مجلس یا نطق های پیش از دستور رئیس مجلس و موضع گیری های همکاران(مقام معظم رهبری، ۱۳۹۲) - ساماندهی و انتظام حضور و غیاب نمایندگان، به حداقل رسیدن غیبت نمایندگان در جلسات صحن مجلس به ویژه جلسات رأی گیری طرح و لوایح، عدم گعده گیری نمایندگان هنگام جلسات صحن مجلس، حضور فیزیکی و تمرکز فکری نماینده بر دستور کار مجلس یا نطق های پیش از دستور رئیس مجلس و موضع گیری های همکاران(مقام معظم رهبری، ۱۳۹۲).
استفاده از پتانسیل های دیپلماسی پارلمانی	موضع گیری شفاف و صریح نماینده در قبال سیاست های استعماری غرب و رژیم صهیونیستی(مقام معظم رهبری، ۱۳۹۱) - ندادن خوراک به جنگ روایت ها و شناختی دشمن در نطق نمایندگان از پشت تریبون مجلس(مقام معظم رهبری، ۱۴۰۰) - اشراف نماینده به نظام مسائل اساسی در سطوح منطقه ای و جهانی، توجه نماینده به پیچیدگی شرایط جهانی، بررسی دقیق تشدید منازعه و رقابت های خصمانه بین قدرت های هسته ای، توجه به افزایش تهدیدهای فزاینده نظامی با توجه به سابقه بالای جنگ طلبی و خصومت در اروپا، وجود بیماری های فراگیر و تهدید امنیت غذایی در گستره جهانی(مقام معظم رهبری، ۱۴۰۱) - تقویت قدرت چانه زنی دولت در

	مذاکرات راهبردی، استفاده از ظرفیت دیپلماسی پارلمانی جهت افزایش ارزش افزوده سیاست خارجی و کمک به دیپلمات های رسمی در مذاکرات راهبردی(مقام معظم رهبری، ۱۴۰۳).
الزام عملی به آرمان های انقلاب	اهتمام نمایندگان به وصیت نامه امام راحل (ره)(مقام معظم رهبری، ۱۳۸۸) - استمرار و تقویت روحیه انقلابی و بروز و ظهور استکبارستیزی در نطق نمایندگان(مقام معظم رهبری، ۱۳۹۷) - شناسایی ظرفیت های پیشبرد مردم سالاری دینی و اسلامی، پایش ویژگی های استعمار پسانو و شناسایی موانع و راهکارهای پیشبرد آرمان های انقلاب اسلامی(مقام معظم رهبری، ۱۴۰۱).
الزام به قوانین بالادستی و تقویت نگاه راهبردی	الزام عملی نمایندگان به مرجعیت قانون اساسی در مدیریت تعارض و حل اختلاف با سایر قوا، عدم مغایرت مصوبات مجلس با قانون اساسی (مقام معظم رهبری، ۱۳۸۷) - نگاه راهبردی و کارشناسی به گزارش تفریغ بودجه، تحول در نظارت بر مصرف بودجه(مقام معظم رهبری، ۱۳۸۳) - هم افزایی ظرفیت دولت و مجلس برای تدوین اسناد راهبردی، ضرورت تدوین سند راهبردی صنایع معدن و کشاورزی با رعایت اصول آمایش سرزمینی و بررسی کارشناسی امکانات کشور در قانون برنامه هفتم(مقام معظم رهبری، چهارم خرداد ۱۴۰۱) - تحقق نود درصدی قانون برنامه هفتم پیشرفت(مقام معظم رهبری، ۱۴۰۴).
مردمی سازی و مردم مداری	اهتمام نمایندگان به نظارت میدانی، استمرار سفرهای استانی رئیس مجلس، رؤسای کمیسیون های تخصصی و حضور مستمر نمایندگان در میان مردم، - تقویت نظارت همگانی بر عملکرد نمایندگان(مقام معظم رهبری، ۱۳۹۹) - انطباق قوانین با واقعیت و نیاز جامعه و تصویب طرح و لوایح متناسب با ظرفیت سایر قوا و اولویت های کشور(مقام معظم رهبری، ۱۳۹۷).
فسادستیزی	عدم تصویب طرح و لوایح فسادانگیز، اجتناب از تصویب قوانینی که در کوتاه مدت به تصویب رسیده و زمینه فساد اقتصادی را فراهم می کند (مقام معظم رهبری، ۱۳۹۵) - اهتمام مجلس تراز انقلاب به مقابله با فساد و مبارزه حقیقی کانون های چرکین، پیشگیری از تبدیل فساد به زخم ناسور و بالا رفتن هزینه های فسادستیزی(مقام معظم رهبری، ۱۳۹۳).

جدول ۴. فراوانی شاخص های مجلس تراز گفتمان انقلاب اسلامی

ردیف	عناوین شاخص ها	درصد کدها	فراوانی کدها
۱	ارتقای کیفیت قانونگذاری	۳۸/۱۵	۸۷
۲	تحول در سازوکارهای نظارت بر رفتار نمایندگان و دستگاه های اجرایی	۲۳/۲۴	۵۳
۳	بهبود مستمر فرآیندها	۱۸/۴۲	۴۲
۴	الزام عملی به آرمان های انقلاب	۵/۲۶	۱۲
۵	فسادستیزی	۵/۲۶	۱۲
۶	مردمی سازی و مردم مداری	۳/۹۴	۹
۷	استفاده از پتانسیل های دیپلماسی پارلمانی	۳/۵۴	۸
۸	الزام به قوانین بالادستی و تقویت نگاه راهبردی	۲/۱۹	۵
	جمع کل	۱۰۰	۲۲۸

نمودار ۱. نمودار ستونی توزیع فراوانی کدهای مجلس تراز گفتمان انقلاب اسلامی

۴. تفسیر داده ها

بایش فراوانی کدها نشان می دهد که موضوع تحول در کارکرد قانونگذاری به مهمترین مطالبه رهبر انقلاب از مجلس شورای اسلامی تبدیل شده است. «تنقیح» به مفهوم گردآوری و

طبقه بندی قوانین و مقررات موجود به گونه ای است که استفاده کنندگان از آن بتوانند به آسانی، قوانین و مقررات خود را پیدا کنند و مراد از آن، تشخیص قانون حاکم در جایی است که چند قانون با هم تعارض داشته باشند (فراهانی، ۱۳۹۷: ۷۷ - ۷۵). ابتکار قانون به مفهوم حق ابداع و پیشنهاد متن به منظور وضع قانون جدید یا اصلاح قانون موجود است (قاضی شریعت پناهی، ۱۳۸۳: ۴۳۱). این مرحله از فرایند قانونگذاری، نقطه آغاز روند خلق یک قانون جدید است و از آن جهت حائز اهمیت است کسی که حق ابتکار قانون را دارد، اهرم اصلی را در شکل دادن به محورهای اساسی قانون در دست دارد (سینایی، ۱۳۷۳: ۷۳). قانونگذار اساسی در سه اصل (۷۴)، (۱۰۲) و بند دوم اصل (۱۵۸) قانون اساسی به مبحث ابتکار قانونگذاری اشاره کرده است. حامیان ارجحیت لایحه به طرح بر این باورند که دولت‌ها نه تنها از بودجه و امکانات کافی برای مطالعه و جمع‌آوری اطلاعات برخوردارند، بلکه از شبکه گسترده کارشناسان دستگاه‌های اجرایی نیز استفاده می‌کنند (بوشهری، ۱۳۸۴: ۲۵۰). برخی کارشناسان حقوق عمومی بر این باورند که قانونگذاری مبتنی بر طرح، فاقد جامع‌نگری کارشناسی است و کارشناسان دستگاه‌های اجرایی به دلیل تجارب انباشته شده و دسترسی به آمار و اطلاعات قابل اتکا، از نظرات متقن‌تری برخوردارند. چالش هنگامی محسوس‌تر می‌شود که برخی قانونگذاران به دلیل جذب آرای حوزه انتخابیه، دارای نگاه منطقه‌ای یا قومیتی به طرح و لوایح هستند و دغدغه‌های ملی را کمتر مورد توجه قرار می‌دهند (پورسید، ۱۳۹۸). از طرفی تعدادی از طرح‌های مصوب نمایندگان نیاز به هماهنگی با دولت دارد، زیرا اصل (۷۵) قانون اساسی، مجلس را از تصویب طرح‌ها و لوایحی که به افزایش هزینه‌ها یا کاهش درآمد دولت منجر شود، منع کرده است (پورسید، ۱۳۸۹: ۲۹۹).

به کار بستن نظام‌های بودجه بندی و حسابرسی منسجم و کارآمد با قابلیت دسترسی مداوم برای بازرسان درون سازمانی و برون سازمانی، امری کلیدی برای افزایش شفافیت و متعاقباً پاسخگویی و مسئولیت‌پذیری به شمار می‌روند (رضائی، ۱۳۹۶: ۸). یکی از اهرم‌های نظارت پسینی قوه مقننه بر دستگاه‌های اجرایی، بررسی دقیق گزارش‌های مرتبط با تفریغ بودجه است که رسالت آن به موجب اصل ۵۴ قانون اساسی با دیوان محاسبات کشور است که مستقیماً زیر نظر قوه مقننه اداره می‌شود (جهانگیر، ۱۳۹۱: صص ۱۸ - ۱۲).

در رتبه دوم مضامین سازمان دهنده، موضوع نظارت قرار دارد. در این میان اصطلاح تنقیح و تبویب قوانین از مضامین پرتکرار در بیانات رهبر معظم انقلاب است. نظارت بر رفتار نمایندگان، مخرج مشترک تمام مجالس دنیاست ولی در نحوه پیاده‌سازی آن، تفاوت‌هایی در قوانین آئین نامه داخلی مجالس دنیا وجود دارد (وکیلین، ۱۳۹۰: ۶۷). در مضامین آیت الله خامنه‌ای، مجلس تراز انقلاب یک نهاد پرسشگر نیست، بلکه یک نهاد پاسخگو هم هست و باید شأن پاسخگویی خودش را همیشه در نظر داشته باشد (مقام معظم رهبری، ۱۴۰۳). به طوری که تقویت خودنظارتی نمایندگان، یکی از سازه‌های پایه‌گذاری مجلس تراز انقلاب اسلامی است. در حالیکه مجلس ناظر بر عملکرد دستگاه‌های اجرایی است، با این وجود خود نیز بایستی سازوکارهای لازم برای تقویت نظارت بر نمایندگان را تعریف کند و سازوکاری متقن و محکم برای نظارت بر کار نماینده پایه‌گذاری شود (مقام معظم رهبری، ۱۳۸۹). اهمیت این موضوع در منظومه فکری آیت الله خامنه‌ای به حدی است که دومین مضمون سازمان دهنده را لزوم تحول در خودنظارتی نمایندگان، نظارت بر رفتار نمایندگان و نظارت بر دستگاه‌های اجرایی تشکیل می‌دهد. از منظر آیت الله خامنه‌ای، در مجلس تراز انقلاب اسلامی، نظارت در امتداد قانونگذاری است و اگر قانون، درست، بسنده و قابل اجرا باشد و از ضمانت‌های اجرایی آن بدرستی استفاده شود، کشور به هدفهای والای خود دست می‌یابد.

بهبود مستمر فرآیندها، سومین کد مضامین سازمان دهنده را به خود اختصاص داده است. این موضوع نشان می‌دهد در منظومه فکری رهبر معظم انقلاب، تا زمانی که ساختار، کارگزار و روندهای حاکم بر مجلس متحول نشوند، امکان تحقق مجلس مبتنی بر گفت‌وگو انقلاب اسلامی فراهم نیست.

الزام عملی به آرمان‌های انقلاب همچون محرومیت زدایی، فقر ستیزی و مقابله با تبعیض، رتبه چهارم مضامین پرتکرار رهبر معظم انقلاب را به خود اختصاص داده است.

موضوع فسادستیزی در رتبه پنجم مضامین سازمان دهنده قرار دارد. بدون وجود برنامه‌ای جامع نمی‌توان با مسأله پیچیده فساد مبارزه کرد (صدیق محمدی، ۱۳۸۷: ۱۲). بی‌تردید فشارها و تنگناهای اقتصادی و بروز و ظهور مفاصد گوناگون در جامعه، می‌تواند به تصاعد تنش‌های اجتماعی و ریزش ذخایر سرمایه اجتماعی منجر شود (فراهانی، ۱۳۸۴: ۲). «ارتقای شفافیت» و «ملزم‌سازی حکمرانان به پاسخگویی»، دو پیشران لازم برای مقابله مؤثرتر با پدیده فساد هستند.

موضوع مردمی سازی و مردم مداری در رتبه ششم مضامین سازمان دهنده قرار دارد. برخی خبرگان حقوقی بر این باورند غفلت نمایندگان از دغدغه‌های اساسی مردم، با اصل ۸۴ قانون اساسی مغایرت دارد. در این اصل تصریح شده است که هر نماینده در برابر تمام ملت مسئول است. نگاه شخصی یا محلی به کرسی نمایندگی، خطر بزرگی است که مجلس را ناکارآمد و منتخب مردم را ناکام می‌کند (اسماعیلی، ۱۳۹۵). شریعت اسلامی، نظارت همگانی را در قالب امر به معروف و نهی از منکر قرار داده است (حیب نژاد، ۱۳۹۳: ۷).

انتفاع حداکثری از پتانسیل و مزیت‌های راهبردی دیپلماسی پارلمانی در رتبه هفتم مجلس تراز قرار دارد. از نگاه رهبر معظم انقلاب در شرایطی که جنگ شناختی و جنگ روایت‌ها به مهم‌ترین ابعاد جنگ ترکیبی دشمن تبدیل شده است، اشراف هیأت‌های دیپلماتیک مجلس دوازدهم با فنون و مهارت‌های دیپلماسی پارلمانی و ندادن خوراک تبلیغاتی به دشمن از پشت تریبون قوه مقننه بسیار حائز اهمیت است.

در رتبه هشتم نیز الزام نمایندگان به قوانین بالادستی و تقویت نگاه راهبردی قرار دارد که ضرورت اولویت بندی نظام مسائل اساسی سیاست خارجی، تبیین اولویت‌های قانونگذاری، انطباق سیاست‌ها با قانون برنامه هفتم پیشرفت و همراهی مجلس دوازدهم برای تحقق ۹۰ درصد قانون برنامه را بیش از گذشته افزایش داده است.

نتیجه گیری

مجلس تراز گفتمان انقلاب اسلامی، از جنس و ماهیت انقلاب اسلامی تأثیر می‌پذیرد و دارای نمایندگان، مصوبات و عملکردی است که این انقلاب را در مدار اصلی‌اش حفظ می‌کند. تحلیل داده‌ها و مضامین پایه در بیانات آیت الله خامنه‌ای در خصوص شاخص‌ها و الزامات مجلس تراز، فرضیه تحقیق را به اثبات می‌رساند، به طوری که برای پایه گذاری مجلس تراز گفتمان انقلاب اسلامی در حکمرانی تمدن نوین اسلامی که آیت الله خامنه‌ای (مدظله العالی) در بیانیه گام دوم انقلاب بر آن تأکید دارند، بدون اصلاح ساختار، تحول رفتار و کارکرد نمایندگان و اصلاح برخی رویه‌های ناکارآمد امکانپذیر نیست.

جدول ۵. مضامین سازمان دهنده و الزامات مجلس تراز انقلاب در گفت‌وگو سیاسی آیت الله خامنه ای

ردیف	مضمون سازمان دهنده	اصلاح ساختار	اصلاح کارگزار	اصلاح رویه ها
۱	ارتقای کیفیت قانونگذاری	غیر قابل تأویل بودن، ماندگاری بالا و قابلیت تطبیق قوانین در شرایط گوناگون، توجه به واقعیت های موجود، مرجعیت قانون اساسی در حل اختلافات با دولت، مستندسازی تجارب نمایندگان شاخص ادوار با بیش از دو دوره تجربه نمایندگی، تراکم زدایی از سبد قوانین کشور از طریق هوشمندسازی نظام جامع تنقیح قوانین و مقررات کشور، کاهش حداکثری تعداد قوانین آزمایشی در سبد قوانین کشور، کاهش طرح ها و لوایح فوریت دار	استفاده از نظرات خبرگان در چرخه قانونگذاری، پرهیز از شتابزدگی و رفتارهای هیجانی، تأثیر نپذیرفتن از افراد متنفذ در تمامی مراحل قانونگذاری، ارتقای مهارت و اشراف نمایندگان به قوانین بالادستی و مهارت های قانون نویسی، آمادگی ذهنی نمایندگان قبل از حضور در کمیسیون، پرهیز از شتابزدگی و رفتارهای هیجانی در فرآیند قانونگذاری یا اعلام موضع از تریبون مجلس شورای اسلامی	اصلاح قانون آئین نامه داخلی مجلس برای حضور حداکثری و مشارکت فعال نمایندگان در جلسات کمیسیون ها، توجه به موضوع های کلان و ملی، نگاه راهبردی و کارشناسی به تقریر بودجه، کاهش تورم قوانین، زدودن آرای ممتنع از مجلس تراز انقلاب، ارجحیت لایحه به طرح در چرخه قانونگذاری، آموزش نمایندگان جدیدالورود در فاصله اعلام نتایج نهایی انتخابات تا شروع به کار مجلس جدید، توانمندسازی احزاب و تشکل های سیاسی برای برای شناسایی نامزدهای توانمند
۲	تحول در سازوکارهای	جرم انگاری عدم اجرای مصوبات	حذف سفرهای غیر ضروری، زدودن	تحت الشعاع قرار نگرفتن وظایف

	نظارت بر رفتار نمایندگان و دستگاه های اجرایی	مجلس، بارگذاری سامانه جامع نظارت و پیگیری بازدیدهای میدانی	حب و بغض های شخصی و جناحی در رفتارهای نظارتی، عدم استفاده از پتانسیل اهرم های نظارتی جهت انتفاع شخصی یا جریان سیاسی، منتقل نشدن تشویش و نگرانی به جامعه به دلیل اظهارات نماینده از تریبون یا رسانه ها، رعایت حرمت افراد در رقابت های انتخاباتی مجلس، رعایت اصل انصاف، پرهیز از اهانت و کاربرد تعبیرات ناپسند در نطق های پیش از دستور	نمایندگی با نزدیک شدن به انتخابات، حاکم شدن تعامل مطالبه گرایانه در رفتارهای نظارتی نمایندگان، اشتیاق نداشتن نماینده برای ورود به دولت، تقویت خود نظارتی و تقوای جمعی، حضور نماینده ای از جناح اقلیت مجلس در ترکیب شورای نظارت بر رفتار نمایندگان، منطقی سازی تعداد طرح سؤال و گذار از سؤالات ناحیه ای و استانی به سؤالات ملی
۳	بهبود مستمر فرآیندها	تحت الشعاع قرار نگرفتن وظایف نمایندگی با نزدیک شدن به انتخابات مجلس شورای اسلامی، رفع خلاء های قانون جامع مدیریت تعارض منافع	ضرورت اشراف مطالعاتی نمایندگان کمیسیون به دستور کار جلسات	اصلاح امور کشور با عقلانیت، آرامش عقلانی و پرهیز از کارهای هیجانی، سازماندهی حضور و غیاب نمایندگان و حفظ نظم جلسات
۴	الزام عملی به آرمان های	عدالت ورزی، زدودن تبعض و افزایش پایه	بروز و ظهور استکبارستیزی در	مشهود بودن محرومیت زدایی در

	انقلاب	عدالت اجتماعی در سبد قوانین مجلس	فعالیت های دیپلماتیک نمایندگان	مصوبات مجلس شورای اسلامی
۵	فسادستیزی	اهتمام نمایندگان به نظارت میدانی، پیشگیری و مقابله با پدیده فساد، مستندسازی و پیگیری گزارش های تفریغ بودجه	حذف سفرهای غیرضروری با هدف پیشگیری از توریسیم پارلمانی	عدم تصویب طرح و لوايح فسادانگیز، بستن منفذهای قانون‌گریزی
۶	مردمی سازی و مردم مداری	استفاده از ظرفیت گروه های بحث غیر رسمی، مستندسازی نظام مسائل اساسی کشور توسط اندیشکده های حکمرانی استانی، انضمام مصوبات مجلس شورای اسلامی به پیوستار عدالت، مشهود بودن بازتاب دغدغه های جامعه در فعالیت های نماینده گی، توجه دفاتر کاری نمایندگان به افکارسنجی ذی نفعان تصویب یک قانون، تعبیه تالارهای گفتگو در فضای مجازی، قابلیت پخش زنده	حمایت از شکل گیری احزاب منسجم در قوه مقننه، همراهی قانونگذاران با عامه مردم بدون عوام زدگی و جوزدگی، شکیبایی نماینده در شنیدن سخن مردم و گره گشایی از مشکلات منطقی و قابل حل آنان، توجه به دغدغه های فعالان اقتصادی و کنشگران ذی نفع در مرحله تدوین پیش نویس قانون	شناسایی ظرفیت های مردم سالاری دینی و اسلامی، انضمام مصوبات مجلس شورای اسلامی به پیوستار نظارت میدانی، تقویت مجاری نظارت همگانی بر عملکرد نمایندگان و کمیسیون های تخصصی مجلس شورای اسلامی، بررسی بازخورد تصویب یک قانون بر معیشت اقشار آسیب پذیر و پیشرفت کشور، تسریع در فرآیند تصویب طرح شفافیت قوای سه گانه ، ارائه گزارش های سالانه به مردم در

		جلسات غیرمحرمانه کمیسیون های تخصصی از طریق وب سایت قوه مقننه		
	خصوص عملکرد مرکز پژوهش ها، کتابخانه و دیوان محاسبات	برخورداری قانونگذار از روحیه انقلابی و مدبرانه برای نگهداری از دستاوردهای انقلاب، اشراف نماینده به نظام مسائل اساسی سیاست خارجی، حمایت از حضور بانوان نماینده - دیپلمات در مجامع پارلمانی و رؤسای گروه های دوستی، شاخص گذاری شرایط نامزدی در کرسی ریاست گروه های دوستی، همسویی تخصص و تحصیلات نماینده با گروه دوستی که در آن عضویت دارد	تقویت قدرت چانه زنی دولت در مذاکرات راهبردی، نظام‌مندسازی و ارتقای کیفیت صدور بیانیه‌های پارلمانی، حمایت از تأسیس رشته مطالعات پارلمانی و دیپلماسی پارلمانی در دانشگاه های معتبر کشور، تشکیل شورای مشورتی رؤسای گروه‌های دوستی، تدوین سند تحول و کارآمدی فعالیت های دیپلماتیک مجلس شورای اسلامی در مجامع پارلمانی، طراحی سند پشتیبان منطقه گرایی پارلمانی با تمرکز بر تهدیدات و فرصت های مشترک	استفاده از پتانسیل های دیپلماسی پارلمانی

استفاده از دانش شبیه سازی و سناریوپردازی در پژوهش های پارلمانی، نظارت میدانی و مستمر نمایندگان برای تکمیل طرح های نیمه تمام، توجه به آثار و نتایج تصویب یک قانون، شناسایی ظرفیت فن آوری های نوظهور در عرصه قانونگذاری، نظارت و دیپلماسی پارلمانی، طراحی نقشه راه دیپلماسی پارلمانی در افق یک ساله، چهار ساله و گام دوم انقلاب	هم افزایی ظرفیت مجلس و دولت برای تدوین اسناد راهبردی، الزام عملی قانونگذار به سوگند نمایندگی	برآورد میزان تطابق گزارش سالانه رئیس جمهور با اولویت ها و اهداف تعریف شده در قانون برنامه هفتم پیشرفت، ریل گذاری نقشه راه جمهوری اسلامی ایران در اتحادیه بین المجالس جهانی، پیوستار اسناد و قوانین بالادستی برای مصوبات مجلس شورای اسلامی، برآورد آثار وضعی تصویب یک قانون بر امنیت اجتماعی و روانی شهروندان، همسویی قوانین با نظام مسائل اساسی کشور	الزام به قوانین بالادستی و تقویت نگاه راهبردی	۸
---	--	--	---	---

منابع

۱. اخوان کاظمی، بهرام. (۱۳۹۱). *نظارت در نظام اسلامی*. تهران: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.
۲. اسماعیلی، محسن. (۱۳۹۵). *مبانی تقنین و اولویت های مجلس دهم*. تهران: همایش دو روزه فرایند قانونگذاری: الزامات و راهکارها.
۳. بوشهری، جعفر. (۱۳۸۴). *حقوق اساسی مسائل، تهران*. شرکت سهامی انتشار، چ اول.

۴. بهروزی لک، غلام رضا؛ کفیلی، رضا. (۱۴۰۳). "الگوی گفتمان سازی در اندیشه آیت الله خامنه ای". *فصلنامه علمی - پژوهشی علوم سیاسی*. سال ۲۷، شماره دوم.
۵. پورسید، بهزاد. (۱۳۸۳). "درس‌هایی از تعارض‌ها و تعامل‌ها". *فصلنامه راهبرد*.
۶. پورسید، بهزاد. (۱۳۹۸). "مروری بر چالش‌های نظام قانونگذاری ایران". *سیاست روز*. ش ۵۱۹۷.
۷. توکلی محمدی، مرتضی. (۱۳۹۶). "گفتمان انقلاب اسلامی و حوزه علمیه انقلابی از دیدگاه مقام معظم رهبری". *فصلنامه سیاست متعالیه*. سال ۵، شماره ۱۷.
۸. جهانگیر، منصور. (۱۳۹۱). *قوانین، مقررات و آئین نامه‌های دیوان محاسبات، محاسبات عمومی کشور، تنظیم بخشی از مقررات دولت*. تهران: انتشارات دیدار.
۹. حائری، سید علیرضا و دیگران. (۱۳۹۷). "مفهوم قانونگذاری در آرای فقهی و حقوقی سید محمدباقر صدر". *فصلنامه دانش حقوق عمومی*. سال ۷، شماره ۲۰.
۱۰. حبیب نژاد، سید احمد. (۱۳۹۱). "مبانی نظارت در نظام حقوق اساسی جمهوری اسلامی ایران". *فصلنامه علوم سیاسی*. سال ۱۷، شماره ۶۵.
۱۱. حسینی، سید ابراهیم. (۱۳۹۲). "محدودیت‌های مجلس شورای اسلامی در قانونگذاری (موضوع اصل (۷۱) قانون اساسی)". *فصلنامه علمی پژوهشی حکومت اسلامی*. سال ۱۷، ش ۴.
۱۲. دلاورپوراقدم، مصطفی. (۱۴۰۱). *پیشران‌های دیپلماسی پارلمانی تراز انقلاب اسلامی*. تهران: مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، دفتر مطالعات سیاسی.
۱۳. دلاورپوراقدم، مصطفی. (۱۴۰۳). "منشور دیپلماسی پارلمانی جمهوری اسلامی ایران؛ ابتکارات دیپلماتیک مجلس دوازدهم". تهران: مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، دفتر مطالعات سیاسی.
۱۴. رضائی سیابیدی، علیرضا. (۱۳۹۶). *راهکارهای مبارزه با جرائم اداری و فساد اقتصادی در سازمان‌های دولتی*. تهران: انتشارات قانون یار.
۱۵. رمضانی، قاسم. (۱۳۹۷). "آسیب‌شناسی فصل ششم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران؛ قوه مقننه". *مجله بین‌المللی پژوهش ملل*. دوره ۳، ش ۳۵.

۱۶. رهبر معظم انقلاب. (۱۳۹۰). "بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار نمایندگان مجلس شورای اسلامی". هشتم خرداد. دفتر حفظ و نشر آثار آیت الله العظمی خامنه ای.
۱۷. سلطانی، سید علی اصغر؛ ناصری راد، محسن. (۱۳۸۸). "چارچوبی برای تحلیل گفت‌وگوهای سیاسی در رسانه‌ها". فصلنامه علوم سیاسی. سال ۱۲، شماره ۴۸.
۱۸. سینایی، وحید؛ زمانی، سمیه. (۱۳۹۰). «نقش مجالس قانونگذاری در فرایند سیاستگذاری؛ به سوی یک الگوی نظری». نشریه راهبرد. ش ۵۸.
۱۹. صدیق محمدی، میرفهاد. (۱۳۸۷). راهکارهای مقابله با فساد اقتصادی در ایران با تأکید بر تجارب کشورهای موفق. تهران: مؤسسه تحقیقاتی تدبیر اقتصاد، چ اول.
۲۰. فراهانی، محمد. (۱۳۸۴). جامعه‌شناسی فساد و امنیت. تهران: انتشارات پرسمان.
۲۱. فراهانی، محمدصادق؛ بهادری جهرمی، علی. (۱۳۹۷). "تنقیح قوانین؛ بازشناسی مفهوم، پیشینه و مبانی". فصلنامه اندیشه‌های حقوق عمومی. سال ۸، شماره ۱، پیاپی ۱۴.
۲۲. قاضی شریعت‌پناهی، سیدابوالفضل. (۱۳۸۳). حقوق اساسی و نهادهای سیاسی. تهران: میزان، چ دوازدهم.
۲۳. قربانی پاچی، عقیل؛ عبدالحسین زاده، محمد. (۱۴۰۲). نظارت پارلمانی بر دستگاه‌های اجرایی. تهران: مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، دفتر مطالعات حکمرانی.
۲۴. مقام معظم رهبری. (۱۳۹۷). "بیانات رهبر انقلاب در دیدار نمایندگان و کارکنان مجلس شورای اسلامی". مورخ ۳۰ خرداد ۱۳۹۷، دفتر حفظ و نشر آثار آیت الله العظمی خامنه ای.
۲۵. مقام معظم رهبری. (۱۳۶۸). "دیدار نمایندگان مجلس هشتم با رهبر بصیر انقلاب". مورخ ۲۲ آذر ۱۳۶۸. دفتر حفظ و نشر آثار آیت الله العظمی خامنه ای.
۲۶. مقام معظم رهبری. (۱۳۸۳). "رهبر انقلاب اسلامی در دیدار نمایندگان مجلس هفتم". مورخ ۲۷ خرداد ۱۳۸۳، پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر مقام معظم رهبری (مدظله العالی).

۲۷. مقام معظم رهبری. (۱۳۸۴). "بیانات رهبر انقلاب در دیدار نمایندگان مجلس شورای اسلامی". مورخ هشتم خرداد ۱۳۸۴، دفتر حفظ و نشر آثار آیت الله العظمی خامنه ای.

۲۸. مقام معظم رهبری. (۱۳۸۶). "دیدار رئیس و نمایندگان مجلس شورای اسلامی با مقام معظم رهبری". مورخ هشتم خرداد ۱۳۸۶، پایگاه اطلاع رسانی دفتر مقام معظم رهبری (مدظله العالی).

۲۹. مقام معظم رهبری. (۱۳۸۷). "بیانات رهبر انقلاب در اولین دیدار با نمایندگان مجلس هشتم". مورخ ۲۱ خرداد ۱۳۸۷. دفتر حفظ و نشر آثار آیت الله العظمی خامنه ای.

۳۰. مقام معظم رهبری. (۱۳۸۸). "بیانات رهبر انقلاب در دیدار نمایندگان مجلس شورای اسلامی". مورخ سوم تیر ۱۳۸۸، دفتر حفظ و نشر آثار آیت الله العظمی خامنه ای.

۳۱. مقام معظم رهبری. (۱۳۸۹). "رهبر انقلاب اسلامی در دیدار نمایندگان مجلس شورای اسلامی". مورخ ۱۸ خرداد ۱۳۸۹، پایگاه اطلاع رسانی دفتر مقام معظم رهبری (مدظله العالی).

۳۲. مقام معظم رهبری. (۱۳۹۱). "بیانات رهبر انقلاب در دیدار نمایندگان مجلس نهم". مورخ ۲۴ خرداد ۱۳۹۱، دفتر حفظ و نشر آثار آیت الله العظمی خامنه ای.

۳۳. مقام معظم رهبری. (۱۳۹۲). "بیانات رهبر انقلاب در دیدار نمایندگان و کارکنان مجلس شورای اسلامی". مورخ هشتم خرداد ۱۳۹۲. دفتر حفظ و نشر آثار آیت الله العظمی خامنه ای.

۳۴. مقام معظم رهبری. (۱۳۹۳). "رهبر انقلاب اسلامی در دیدار نمایندگان مجلس شورای اسلامی". مورخ چهارم خرداد ۱۳۹۳، پایگاه اطلاع رسانی دفتر مقام معظم رهبری (مدظله العالی).

۳۵. مقام معظم رهبری. (۱۳۹۴). "بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار نمایندگان مجلس نهم". مورخ ششم خرداد ۱۳۹۴، پایگاه اطلاع رسانی دفتر مقام معظم رهبری (مدظله العالی).

۳۶. مقام معظم رهبری. (۱۳۹۵). "بیانات رهبری در دیدار نمایندگان مجلس شورای اسلامی". نمایندگان مجلس مورخ ۱۶ خرداد ۱۳۹۵، دفتر حفظ و نشر آثار آیت الله العظمی خامنه ای.
۳۷. مقام معظم رهبری. (۱۳۹۹). "پیام رهبر معظم انقلاب به مناسبت آغاز به کار یازدهمین دوره مجلس شورای اسلامی". مورخ هفتم خرداد ۱۳۹۹، پایگاه اطلاع رسانی دفتر مقام معظم رهبری (مدظله العالی).
۳۸. مقام معظم رهبری. (۱۴۰۰). "بیانات رهبر انقلاب در دیدار نمایندگان و کارکنان مجلس شورای اسلامی". مورخ ششم خرداد ۱۴۰۰، دفتر حفظ و نشر آثار آیت الله العظمی خامنه ای.
۳۹. مقام معظم رهبری. (۱۴۰۱). "بیانات رهبر انقلاب در دیدار نمایندگان و کارکنان مجلس شورای اسلامی". مورخ ۴ خرداد ۱۴۰۱، دفتر حفظ و نشر آثار آیت الله العظمی خامنه ای.
۴۰. مقام معظم رهبری. (۱۴۰۳). "دیدار نمایندگان مجلس دوازدهم با رهبر بصیر انقلاب". مورخ ۳۱ تیر ۱۴۰۳. دفتر حفظ و نشر آثار آیت الله العظمی خامنه ای.
۴۱. مهدی پور، آسیه. (۱۳۹۹). "تحلیل مضمون جهاد در اندیشه آیت الله خامنه ای". فصلنامه علوم سیاسی. دانشگاه باقرالعلوم. سال ۲۵، شماره ۹۸.
۴۲. مهربانی، قربانعلی؛ زرگران خوزائی، فاطمه. (۱۴۰۱). "واکاوی جهاد تبیین: پژوهشی مبتنی بر تحلیل مضمون در بیانات مقام معظم رهبری (مدظله العالی)". فصلنامه علمی مطالعات مدیریت راهبردی دفاع ملی. سال ۶، شماره ۲۴.
۴۳. وکیلان، حسن. (۱۳۹۰). "مبانی نظری و شیوه‌های اعمال نظارت بر رفتار نمایندگان". فصلنامه مجلس و راهبرد. سال ۱۸، شماره ۶۸.